

Превенция на радикализацията и международно сътрудничество в наказателното правосъдие

София | 28 април 2022 г.

Приложение на Европейската заповед за арест в дела, свързани с тероризъм

PRE-RIGHTS | Център за изследване на демокрацията | Димитър Марков

ЕЗА се издава за лица, извършили деяния, наказуеми в издаващата държава с лишаване от свобода за максимален срок не по-малко от 1 година (или по-тежко наказание), или ако наложеното наказание лишаване от свобода е не по-малко от 4 месеца

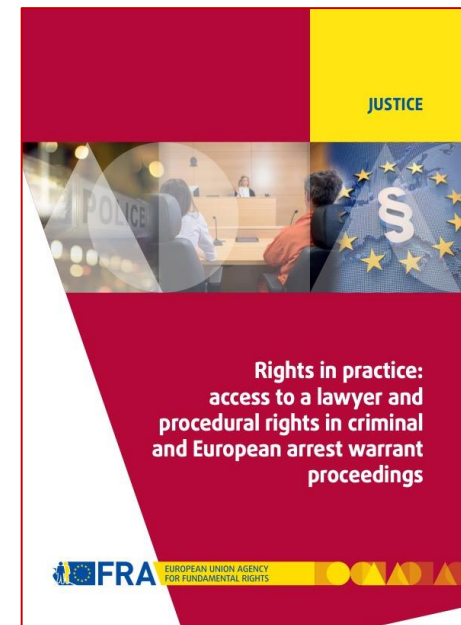
Предаването въз основа на ЕЗА се осъществява, ако деянието съставлява престъпление и по българското законодателството Двойна наказуемост не се изисква за определени престъпления, ако в издаващата държава те са наказуеми с лишаване от свобода за максимален срок не по-малко от 3 години (или по-тежко наказание)

Правата на практика: достъп до адвокат и процесуални права в наказателното производство и производството по ЕЗА

Агенция на ЕС за основните права, 2019

Member State	Defendants in national proceedings	Defendants in EAW proceedings	Lawyers	Police officers	Judges and prosecutors	Members of bodies that monitor detention facilities	Total number of interviewees
AT	5	5	6	4	6	3	29
BG	5	6	6	5	4	3	29
DK	5	4	4	6	6	4	29
FR	10	3	8	8	7	5	41
EL	6	4	6	5	5	3	29
NL	4	2	7	7	4	2	26
PL	7	7	6	7	9	3	39
RO	6	4	4	6	7	3	30
Total	48	35	47	48	48	26	252

Примерен образец на декларация за правата за лица, задържани въз основа на европейска заповед за арест

Единственото предназначение на този образец е да бъдат подпомогнати националните органи при съставянето на своята декларация за правата на национално равнище. Държавите-членки не са задължени да използват този образец. При изготвянето на своята декларация за правата държавите-членки могат да изменят този образец така, че да го приведат в съответствие със своите национални разпоредби и да добавят и друга полезна информация.

Задържан(а) сте въз основа на европейска заповед за арест. Вие имате следните права:

А. ИНФОРМАЦИЯ ОТНОСНО ЕВРОПЕЙСКАТА ЗАПОВЕД ЗА АРЕСТ

Имате право на информация относно съдържанието на европейската заповед за арест, въз основа на която сте задържан(а).

Б. ПОМОЩ ОТ АДВОКАТ

Имате право да говорите с адвокат при условия на поверителност. Адвокатът е независим от полицията. Обърнете се към полицията, ако се нуждаете от помощ, за да се свържете с адвокат, полицията ще Ви окаже съдействие. В определени случаи помощта може да е безплатна. Обърнете се към полицията за повече информация.

В. УСТЕН И ПИСМЕН ПРЕВОД

Ако не говорите или разбирате езика, използван от полицията или другите компетентни органи, имате право на безплатна помощ от устен преводач. Устният преводач може да Ви помогне в разговора с Вашия адвокат и е задължен да запази съдържанието на разговора поверително. Имате право на превод на европейската заповед за арест на език, който разбирате. При определени обстоятелства може да Ви бъде предоставен устен превод или резюме.

Г. ВЪЗМОЖНОСТ ЗА СЪГЛАСИЕ

Можете да се съгласите или да не се съгласите да бъдете предаден(а) на държавата, която Ви издирва. Съгласието Ви ще ускори производството. [Възможно добавяне на някои държави-членки: може да бъде трудно или дори невъзможно да се промени това решение на по-късен етап.] Поискайте повече информация от органите или от Вашия адвокат.

Д. ИЗСЛУШВАНЕ

Ако не дадете съгласие да бъдете предаден(а), имате правото да бъдете изслушан(а) от съдебен орган.

Декларация за правата по Директива 2012/13/ЕС

- Информация относно ЕЗА
- Помощ от адвокат
- Устен и писмен превод
- Възможност за съгласие
- Изслушване

Права по българския ЗЕЕЗА

- Съдът назначава на лицето защитник и преводач, ако не владее български език, и го запознава с основанието за задържането му, съдържанието на ЕЗА и с правото да изрази съгласие за предаване и последиците от това
- Съдът уведомява лицето за правото му на защитник в издаващата държава

- Забавяне при предоставяне на информацията
- Езикова бариера
- Липса на проверка дали получената информация се разбира
- Непредоставяне или предоставяне по неразбираем начин на информация за съгласието за предаване и последиците от него

"На 15 ноември 2017 г. бяхме изправени пред прокурор във връзка с ЕЗА [...] Секретариатът на прокуратурата ни даде документ на гръцки език и друг на български език [...] Вторият ме информира за причината, поради която ЕЗА е издадена в България [...] Не можах да прочета заповедта на гръцки език, но трябваше да се подпиша [...] Имаше преводач от [Северна] Македония [...] Можех да разбера половината от информацията, която той преведе [...] А аз не знаех гръцки език."

(подсъдим по ЕЗА, Гърция)

"Направих огромна грешка, когато се съгласих да бъда прехвърлен обратно в Полша [...] във Франция условията са напълно различни - в затворническата килия има душ, паста за зъби в нормална туба, плазмен телевизор, самобръсначки и нормален крем за след бръснене [...] Ако знаех това, което знам сега, никога нямаше да се съглася да бъда транспортиран обратно в Полша."

(подсъдим по ЕЗА, Полша)

- Забавяне при предоставяне на информацията
- Липса на преводач за комуникацията с адвоката
- Неосигуряване на среща с адвоката насаме
- Непредоставяне на съдействие за намиране на адвокат в издаващата държава
- Трудности при комуникацията между адвокатите
- Проблеми със заплащането

"Не [не успях да разговарям с адвоката насаме]. Беше нещо като пет минути, дори по-малко, навън. Влязохме в съдебната зала веднага. След това, когато излязохме, докато преводачът беше до тоалетната и защото той [адвокатът] говореше малко руски, аз се опитах, но не успяхме, не можехме да се разберем какво точно се случва. Междувременно преводачът излезе и просто си тръгна."

(подсъдим по ЕЗА, България)

"Имах телефонния номер на адвокат в Унгария, но полицията не ми позволи да се обадя. Тук, в затвора, написах молба, че трябва да говоря с адвоката в Унгария за това, което се е случило тук и в Унгария, но полицията не ми позволи. Не знам [защо полицията отказа да се свърже с унгарския ми адвокат]."

(подсъдим по ЕЗА, Австрия)

- Непредоставяне на информацията по разбираем начин
- Липсваща или ограничена възможност за избор на адвокат (напр. владеещ чужд език)
- Недостатъчен капацитет на назначените служебни адвокати (правен / езиков)
- Трудности при комуникацията между адвокатите от двете държави

"В: "Защо избрахте частен адвокат? Не бяхте ли доволни от държавния адвокат?"

О: "Да, не бях толкова доволен и мисля, че частният адвокат е по-добър в моя случай."

В: "Полицията информира ли Ви, че имате право да се свържете с адвокат? Ако да, как Ви информираха и на кой етап от производството?"

О: "Да, той дойде на кратката среща [разпит от съдията, който взема решение за предварителното задържане] и тогава му казах да не идва на голямата среща [съдебното заседание], ще си взема частен адвокат. Той каза добре, добре, щом казваш, и аз му казах името на новия адвокат".

В: "Познавахте ли вече този адвокат?"

О: "Чух, че е добър адвокат, в затвора".

В: "Значи не е било защото не сте имали доверие на другия адвокат?"

О: "Не е едно и също, частният адвокат и адвокатът, осигурен от държавата - плащате ли ми пари или не?"

(подсъдим по ЕЗА, Австрия)

- Непредоставяне на превод на всички етапи от производството
- Липса на механизъм за проверка на качеството на превода

"Обясниха ми, доколкото това може да се нарече обяснение. Направиха знаци: "Застрелял си някого". Нямаше преводач. Нито в полицейския участък, нито на пристанището. В полицейския участък имах преводач на арабски, който беше безполезен, защото не разбирах [неговата форма на арабски език]."

(подсъдим по ЕЗА, Франция)

"Дадох им възможност да избират: на руски, на български или на английски език. [...] Той се опитваше да говори и на български, и на руски, но накрая разговаряхме със съдията на английски."

(подсъдим по ЕЗА, България)

"Те изобщо не се интересуваха от факта, че не разбирам нищо; освен това няколко пъти настояваха да подпиша документи на испански език, които изобщо не разбирах. Продължаваха да ми оказват натиск и не искаха да разберат, че изобщо не говоря испански. Разбира се, аз отказах да подпиша документите, но те изобщо не бяха доволни от това."

(подсъдим по ЕЗА, Франция)

Решение № 802 от 17.07.2018 г. на Софийски градски съд по частно наказателно дело № 2899/2018 г.

Образувано по искане на Софийска градска прокуратура за разглеждане на постъпила Европейска заповед за арест от 22.05.2018 г. на Генералната прокуратура в гр. М., Федерална република Германия, издадена въз основа на заповед за задържане от 16.05.2018 г. на Районен съд М. по отношение на германски гражданин с цел наказателно преследване за подготовка на тежък застрашаващ държавата акт на насилie (подложил се на обучение за терористични цели) в идеална съвкупност с умишлено притежание на оръжие без разрешително

Фактите според ЕЗА

- Поисканото лице е родено в гр. Москва, Руска федерация
- Неосъждано, с висше образование, разведено, с немско гражданство
- Без адрес в Германия, с постоянен адрес в манастир, по занятие монах
- През 2014 г. напуска Германия и заминава с туристическа виза за Руската Федерация
- Подлага се на паравоенно обучение, най-вече в произвеждане на или боравене с огнестрелно оръжие, взривяващи пособия или други способности, служещи за предприемане на атентат
- От септември 2014 г. до 27 февруари 2015 г. участва в бойни действия в Украйна
- В същия период (2014-2015 г.) упражнява фактическа власт върху автомат Калашников АК-47

Според прокурора

- Попълнени са изискуемите реквизити
- ЕЗА издадена е от компетентен орган с цел на наказателно преследване за тероризъм (не се изисква двойна наказуемост) и незаконно притежание на оръжие (престъпление по чл. 339 от НК)
- Немските съдебни власти са компетентни, въпреки че престъплението е извършено в Украйна (лицето е немски гражданин)
- Получени са изрични гаранции, че лицето няма да бъде подложено на наказателно преследване поради етническа принадлежност и политически убеждения
- Производството не е за преследване във връзка с етнически произход или политически убеждения
- Няма основания за отказ от предаване

Според адвоката

- Противоречие между фактите (обучение в лагер на проруски сепаратисти, подлагане на паравоенно обучение, участие в бойни действия в Украйна) и правната квалификация (подготвяне на тежко застрашаващо държавата деяние)
- Липсва описание на участието на лицето в предполагаемото престъпление
- Подлагането на военно обучение не нарушава немското законодателство
- Лицето може да не получи справедлив процес в Германия поради вменияване на политически убеждения (според заповедта за задържане лицето счита въоръжената борба срещу държавния украински режим за легитимно средство за налагане на проруски интереси и отрича ценностите на демократичния основен ред)

Според съда

- С изисканата допълнителна информация са дадени уточнения за време, място, начин на извършване и участие на лицето в престъплението
- В съответствие с принципа за взаимно признаване изпълняващият съд не може да поставя под въпрос основателността на решенията на съда на издаващата държава
- Съгласно получена декларация от Генералната прокуратура на М. лицето не се преследва във връзка с етническият си произход или политическите си убеждения
- ЕЗА отговаря на формалните изисквания на българското и европейското право
- Деянието „подготовка на тежък застрашаващ държавата акт на насилие (подлагане на обучение за терористични цели)“ попада в определението за тероризъм, което изключва двойната наказуемост
- Не са налице абсолютните и относителните пречки за допускане на изпълнението
- Няма данни за недостатъци в условията на задържане в Германия, които биха изложили лицето на нечовешко или унижително отношение по смисъла на член 4 от Хартата на основните права на ЕС
- Няма основания да се счита, че заповедта е издадена с цел преследване или наказване на лицето поради неговия пол, раса, религия, етническа принадлежност, националност, език, политически убеждения или сексуална ориентация

Димитър Марков
Правна програма
Център за изследване на демокрацията

www.csd.bg

Dimitar.markov@online.bg

+359 2 971 3000

facebook.com/csdbg/

linkedin.com/company/center-for-the-study-of-democracy/

twitter.com/csdbg

